

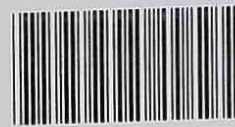
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. МЕЧНИКОВА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЦЕНТР ПО ВИВЧЕННЮ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ
КОНЦЕПЦІЙ
ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО КРАЄЗНАВЦІВ

ОДЕСІ — 200

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ. 6-8 ВЕРЕСНЯ 1994 РОКУ

ЧАСТИНА II

13.06.06

118390

НБ ОНУ

Одеса — 1994

возможность их получить дали феноменальные результаты — Одесса подарила миру блестящих представителей культуры, науки и техники, литературы и искусства.

ІСАЄНКО Л. М.

Одеса

М. Ф. КОМАРОВ — БІБЛІОГРАФ З ОДЕСИ

Постать Михайла Федоровича Комарова, 150-річчя від дня народження якого відзначаємо в цьому році, гідна подиву і гордості. Відомий як один з основоположників української літературної бібліографії, критик, видавець, фольклорист, лексикограф, він протягом тривалого часу був діяльним учасником літературного процесу в Україні.

Працюючи народним учителем, обіймаючи після закінчення Харківського університету (1867 р.) юридичні посади в Острогозьку на Воронежчині, в Києві, Умані та Одесі (з 1887 р. і до кінця життя — 1913 р.), він працює над створенням бібліографічних покажчиків нової української літератури, драматургії та окремих письменників, об'єктивно засвідчуючи існування самобутньої національної культури і сприяючи дальшому її розвитку. До цих покажчиків і нині вдаються науковці. Піднесенню авторитету українського друкованого слова, збагаченню мови письменників служив складений ним при допомозі М. Старицького, Олени Пчілки та ін. 4-томний «Словар російсько-український» 1893-1898).

З великою енергією і старанністю М. Комаров розшукував і публікував з власними коментарями невідомі доти твори П. Гулака-Артемівського, Є. Гребінки, В. Мови-Лиманського, О. Стороженка, В. Забіли, С. Руданського, К. Думитрашка, О. Кольцова. Був Комаров і видавцем у Одесі «каторжного» 5-томника І. К. Карпенка-Карого. На одному з примірників, що зберігається у відділі рукописів і стародруків Одеської державної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького, підпис-подяка автора за величезну і безкорисливу допомогу.

Його рецензії та історико-літературні статті у 80-90-х рр. з'являлись в газеті «Діло», журналах «Киевская старина», «Правда», «Літературно-науковий вісник» та редагованому ним двотижневнику «По морю и суше».

Ініціативний організатор культурно-громадського життя М. Комаров влаштував в Одесі своєрідні літературні читання з нагоди

Шевченкових роковин з виголошенням власних «Оглядів літературної і просвітньої праці за попередній рік», вони знаходяться у відділі рукописів і фотодруків Одеської державної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького (ф. 28, картон 22, од. зб. 510). Йому належить «Библиографический указатель материалов для изучения жизни и произведений Т. Г. Шевченка» («Киевская старина», 1886, № 3-4). Грунтовно доповнена ця праця 1903 р. вийшла в Одесі окремим виданням, заклавши основи наукової шевченківської бібліографії.

У 1912 р. М. Комаров впорядкував «Вінок Т. Шевченкові. Из віршів українських, галицьких, російських, білоруських та польських поетів» (Одеса) — одну з перших шевченківських антологій.

У 1911 р. Комаров завершив роботу над «Матеріалами для бібліографічного словника українських авторів» та «Бібліографічним покажчиком українського друку», але праці не опубліковані, рукописи, ймовірно, загинули під час Великої Вітчизняної війни.

М. Комаров брав активну участь у житті українського театру. Цінність театральних рецензій переконає у ґрунтовних знаннях і відчуттях законів сценічного мистецтва. Обидві якості рецензента продемонстровані в його відгуку на бенефіс П. К. Саксаганського в Одеському російському театрі (1896 р.), в рецензії на постановку драми М. Л. Кропивницького «Олеся», яка відбулася в Одесі на бенефісі автора (1896 р.).

Комаров відіграв помітну роль в популяризації не лише відомих, а й маловідомих письменників і тих, які тільки вступали в літературу (К. Білиловський, В. Александров, М. Чернявський та ін.). Вдячний за поради чутливого критика поет М. Чернявський написав вірш «Дуб і сосна» (1901) з посвятою М. Ф. Комарову.

В науковому обігу — статті та замітки Комарова з питань літературного та мистецького процесу на Україні останньої чверті XIX — першого десятиріччя XX ст., фольклорні твори «Оповідання про Богдана Хмельницького», «Оповідання про Антона Головатого та про початок Чорноморського козацького війська» (обидва 1901 р.).

Життя і діяльність М. Ф. Комарова — цікава сторінка в історії літератури. Заглиблення і вивчення її — завдання сучасної української науки.